UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Lxj. oste[n]diti q[uod] laici non sint elige[n]di ep[iscop]os, sed postulandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Innouamus. ¶ Caſus. Quidam erant electi in archidiaconos qui non erant diaconi: quidã in archipreſbyteros vel decanos qui non erant preſbyteri. Innocen. igitur ſcõs confirmans antiqua decreta prohibet ne hoc decetero fiat: et ſi qui infra prenominatos ordines exiſtentes preſumpſerint ordinari, ſuſcepto priuentur honore. Itẽ ꝓhibet ne adoleſcentibus ⁊ in minoribꝰ ordinibus conſtitutis ⁊ indignis predicti conferantur honores.

a ¶ Uel preſbyter. redde ſingula ſingulis.

b ¶ Ordinari. cogitur ergo aliquis recipere ordinem ⁊ ſic eſt contra hoc. lxxiiij. diſtin. geſta. ſed illō ratione adiuncti ordinis. lxxiij. diſt. ca. fi.

Ordinẽ recipere cogit̃ qs.

c ¶ Ne adoleſcẽtibus. j. xxv. an. vt ex̃ de elect. cum in cunctis. §. inferiora.

Nec em̃ ferẽ duz eſt aſi legitimam tutelaz. C. de legi. tu. l. vlt. Jo. de fan.

¶ Horum ¶ Caſus Dicit Gratianus ꝙ illud quod dictum eſt de clericis non promouendis in archipreſbyteros vel decanos niſi ſint p̃ſbyteri ⁊ i archidiaconos niſi ſint diaconi: ſtatutum fuit ex cauſa, ſcilicet propter illos qui promoueri contẽnebant ad ep̃is dignitatibus. Nam etiam in epiſcopos diaconi promouentur.

Alias ep̃m.

Nullus in epiſcopatum.

¶ Caſus. Statuit hic vrbanus vt nullus eligatur in epiſcopum niſi fuerit in ſacris ordinibus conſtituꝰ. Sacros autem ordines dicimus diaconatum et preſbyteratum: quos ſolum legitur primitiua eccleſia habuiſſe. Subdiaconi vero neceſſitate exigente de licentia romani pontificis vel archiepiſcopi ſi bone vite fuerint, poſſũt in epiſcopos eligi.

Laicꝰ i ep̃m poſtulari poteſt.

d ¶ In ſacris. poſtulari tamen poteſt in ep̃m laicꝰ. lxi. diſt. oſius. ⁊ lxiij. diſt. valentinianus.

e ¶ Habuiſſe. ſupple ſacros. nam etiam ſubdiaconatꝰ fuit tẽpore apoſtoloꝝ: vt. xxxv. diſt. epiſcopus.

f ¶ Romani pontificis. hodie licite eligitur: vt extra de eta. ⁊ quali. a multis.

g ¶ Metropolitani. Sicut ergo olim metropolitanus potuit diſpenſare circa ordinẽ, ſic videtur ꝙ adhuc poſſit, cũ non auferatur ei hec diſpenſatio ſiue iuriſdictio: argu. extra de ſen. excõmu. nuper.

Metropolitanus an poſſit circa ordinẽ diſpẽſare.

Et hõ dicũt q̃dam ꝙ authoritate mẽtis iſtiꝰ iur̃ adhuc hodie poſſit iſpẽſare cũ acolytho eadẽ rõne et hanc ſentẽtiã videt̃ ſeq̃ tã. Ul. gof. et B. ex̃ de eta. et q̃li. a multis.

¶ Alterũ vero. ¶ Caſus. Reſpicit hoc illũ. §. horũ vnũ. vbi dictum eſt aliquem non eſſe eligendum in archidiaconum niſi ſit diaconus: vel in archipreſbyterum niſi ſit preſbyter. hoc fuit ſtatutũ propter cõtumaciam illorum qui promoueri nolebant. Nunc autẽ dicit ꝙ alterum eſt ſtatutũ propter ordinis dignitatem: ſcz vt non eligatur in epiſcopum, niſi ſit in ſacris ordinibus.

Innouamus autẽ ⁊ precipimus vt nullus in archidiaconũ vel decanum, niſi diaconus vel preſbyter [a] ordinetur. Archidiaconi vero, vel decani, vel prepoſiti qui infra ordines prenominatos exiſtũt ſi inobedientes ordinariꝰ [b] contempſerint, honore ſuſcepto priuentur. Prohibemus autẽ ne adoleſcentibus [c], vel infra ſacros ordines conſtitutis, ſed qui prudentia et merito vite clareſcunt, predicti concedantur honores. Horum vnum propter procacitatem quorũdam ſtatutum eſt, qui nomen prepoſiture adepti, officiũ contemnũt, nolẽtes fieri ſacerdotes: alias autẽ inane eſſet, cum etiam in epiſcopũ eligi poſſint in ſubdiaconatu conſtituti.

Iuxta illud Urbani pape.

¶ Non eligat̃ in ep̃m niſi in ſacris ordinibus conſtitutus.

Nullꝰ in epiſcopatum eligatur, niſi in ſacris, [d] ordinibꝰ religioſe viuens fuerit inuentus. Sacros autem ordines dicimus diaconatum ⁊ preſbyteratũ. hos ſiquidem ſolos primitiua legit̃ habuiſſe [e] eccleſia. ſubdiaconos vero (quia et ipſi altaribus miniſtrant) opportunitate exigente concedimus, ſi tamen ſpectate ſint vite, religionis ⁊ ſciẽtie: quod ipſum nõ ſine Romani pontificis [f] vel cum metropolitani [g] ſcientia fieri firmiter permittimus. Alterũ vero, vt in epiſcopum vel archiepiſcopum niſi in ſacris ordinibus conſtitutus non eligatur, propter dignitatem ordinis ſtatutum eſt.

¶ Diſtinctio.lxi.

Tẽ laici [h] nõ ſunt in ep̃os eligẽdi: ſed ꝑ ſingulos ordines prius ſunt ꝓbandi. Unde Gregorius Brunichilde regine Francorum.

¶ Sacerdotes ex laicis non ſunt ordinandi.

Sacerdotale officiũ veſtris in partibus in tantã (ſicut didicimꝰ) eſt ambitionem perductũ, vt ſacerdotes ſubito [i] (qđ nimis graue eſt) ex laicis ordinentur.

Item Ormiſda papa omnibus epiſcopis. ¶ De eodem.

In ſacerdotibus eligendis vel ordinãdis curã oportet eſſe ꝑſpicuã. Irreprehenſibiles eſſe conuenit, quos

Item laici. ¶ Hec diſ. diuiditur in quatuor partes: in quaruz prima probat per ſeptẽ authoritates ſanctoruz ꝙ ex laicis (licet ſint boni) nõ debet creari epiſcopus. Secunda ibi: econtra. Tertia ibi: ſed aliud. Quarta ibi: itẽ clerici. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic ponitur. lxi. diſtinc. in qua dicitur ꝙ laici non ſunt in ep̃os eligendi, niſi prius per ſingulos ordines fuerint probati. et hoc probatur vſqz ad. §. his omnibus. Poſtea probatur contrarium in eodem. §. et ibi dat ſolutionem. Et additur etiã ꝙ clerici alterius eccleſie non ſunt preferẽdi clericis de ꝓpria eccleſia bene meritis in electione. Tractat̃ etiam in vlt. ca. de viſitatione eccleſiarũ.

h ¶ Itẽ laici. Hic oſtendit ꝙ laici non ſunt eligendi in epiſcopos: ſed poſſunt poſtulari. Item oſtendit ꝙ tantum de propria eccleſia facienda eſt electio. Deinde oſtendit de viſitatore ꝙ nihil debet preſumere de rebus illius eccleſie cui datꝰ eſt viſitator. Et not. ꝙ vocat hic laicos illos qui nõ ſunt ordinati, ⁊ illos qui repente ſunt ordinati. ⁊ nec iſti nec illi ſunt eligendi. Jo.

vt. j. e. §. his oibus. §. ſed aliud.

Sacerdotale. ¶ Caſus patet in ſummario.

i ¶ Subito. ⁊ ita inique ⁊ male. Iniq̃tas em̃ oĩa precipitat: vt. j. de pe. diſ. iij. inter hec hircũ. ſi tamẽ neceſſitas eſt, in anno ⁊ dimidio poteſt laicus recipere omnes ordines: vt. lxxvij. diſt. monachus. ⁊ ca. ſeq.

Iniquitas oĩa precipitat.

In ſacerdotibus. ¶ Caſus. Duo prohibet Ormiſda in hoc ca. Primum eſt laicos in epiſcopos non eſſe eligendos, etiam ſi fuerint probate vite, ⁊ bone conuerſationis. probatus enim debet eſſe quis anteꝙ eli-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

gatur: ⁊ diſcere anteq̄ʒ doceat. Nā irreprehenſibilis et emendatus eſſe debet qui prefertur ⁊ orat pro populo. Secundū eſt ꝙ penitentes ad gradum epiſcopalē aſpirare non poſſunt. nam perferens memorandi criminis labem non habet lucidā ſacerdotij dignitatem.

est: quia ſi laicus laboris inexpertus notari ſolet ambitus ſi dignitatem appetat ſecularem: multo magis eī notari ambitus ſolet qui ambit adminiſtrationem diuinorum.

i ¶ Aut tumultum. Argu. ꝙ non eſt deuiandū a iure communi propter tumultum popularem: nec propter ſedandam diſcordiaʒ: vt.lxij. diſtin. doced⁹.xviij. queſtio.ij. ſi quis abbas.viij. queſtio.j. licet. ſic. C. de penis.l.decurionū.et argu. extra de ap. conſtitutus. Arg. cōtra.ff. ad legem cor. de ſic.l. pe. et xxviij.diſtin.de ſyracuſane.et.xj.qō.iij. anteceſſor.et.l.diſtin. vt conſtitueretur. extra de regulis iur. qui ſcandalizauerit.

a ¶ Corrigēdis. ſic.iij.qō.vij. iudicet.⁊ cap.ſeq.

b ¶ Longa.ſic.ſ. xxviij.di.priuſq̄ʒ.

c ¶ Preſtare. vnde non petere exemplū, ſed dare dignus erat. ad idem.xvj.qōe.j. predicator.

d ¶ Emendatiorem. ſic. viij. q̄ſt.j. qualis.j.qōe.j. ca. viliſſimus.

e ¶ Humilitatis. quia nihil ita ſplendet in pontifice ſicut humilitas: vt c.di.cōtra morē.

Pontifex dʒ eſſe humilis.

f ¶ Teſte.q᷑ publica delicta publico egent remedio: vt de pe.diſtin.j.§. hoc ḡ.⁊.c.q̄uis.

† Nam peccantem publice. ⁊c.xlv. di. ſʒ illud.et xxxij.q̄ſtio. iiij. nemo.

g ¶ Memorādi. et hoc propter memoriā preteriti delicti.ſi.xxv. diſt.ca. vlti.⁊.xlviij.di.§.j.⁊.iij. q.iiij.c.ij.⁊.ff. de decu.l.vlti.

h ¶ Quinū q̄ʒ.ſ.lix.diſti. ordinatos.

‡ Ad idez.xlviij.di. §.j. Sʒ videt ſufficere ſi p duos menſes ſit apud magr̄m ff.de lega.iij. ſeruis §.ornatricib⁹. Jo. de fan.

Miramur.

¶ Caſ⁹. Quidam archiepiſcopi quoſdam laicos in epiſcopos promouebant occaſione guerre ſedande, ⁊ popularis tumultus remouendi: q̄re Leo papa eos ex hoc reprehēdit dicens ꝙ pro nullius perſona faciēdum eſt contra decreta ſanctorū patrum. Et ꝙ archiepiſcopi hoc facere non debeant, ꝓbat quatuor rationibus. Prima eſt: quia qui tales ſublimat: non conſulit populo, ſed nocet. Secunda eſt: quia quod habet malum initium, vix eſt vt bono peragatur exitu. Tertia eſt: quia ſi minores ordines non dantur ſine diſcuſſione, multo minus ordo epiſcopalis eſt ſine diſcuſſione dandus. Quarta eſt: quia ſi laicus laboris inexpertus notari ſolet ambitus ſi dignitatem appetat ſecularem: multo magis eī notari ambitus ſolet qui ambit adminiſtrationem diuinorum.

preeſſe neceſſe eſt corrigēdis[a]. longa[b] debet vitam ſuam probatione monſtrare, cui gubernacula committuntur eccleſie. Idem.

Non negam⁹ eſſe in laicis deo placitos mores: ſed milites ſuos probatos ſibi querunt inſtituta fideliū. diſcere prius quiſq̄ʒ debet anteq̄ʒ doceat: et exemplum religioſe conuerſationis de ſe potius alijs preſtare[c] q̄ʒ ſumere. Emendatiorem[d] eſſe cōuenit populo quem neceſſe eſt orare pro populo. longa obſeruatione religioſus cultus tradatur, vt luceat, ⁊ clericalib⁹ obſequijs erudiendus inſeruiat: vt ad venerandi gradus perductus ſummam, quis ſit fructus humilitatis[e] oſtēdat. Nec tantum cōſecrare de laicis inhibemus: ſed nec de penitentibus quidem quiſq̄ʒ ad huiuſmodi gradum prophanus temerator aſpiret: ſatis illi ſit poſtulanti veniaʒ concedi. Qua conſcientia abſoluat reum qui ſe peccata ſua ſcit populo teſte[f] cōfeſſum. Quis eñ quem pauloante iacentem viderat, veneretur antiſtitem. Perferens memorādi[g] criminis labem, non habet lucidam ſacerdotij dignitatem.

Item innocē. pa. ¶ De eodem.

Miſerū eſt euʒ fieri magiſtruʒ qui nunq̄ʒ[h] fuit diſcipulus: eūq̄ʒ ſummū ſacerdotem fieri, qui in nullo gradu vnq̄ʒ obſecut⁹ fuerit ſacerdoti.

Item Leo eps. ¶ De eodem.

Miramur tm̄ apud vos per occaſioneʒ tēporis impacati, aut ambientium preſumptionem, aut tumultū[i] valuiſſe popularem: vt indignis quibuſlibet ⁊ longe extra ſacerdotale merituʒ conſtitutis paſtorale faſtigiuʒ ⁊ gubernatio eccleſie crederet. Nō enim eſt hoc conſulere populo, ſʒ nocere: nec preſtare regimē, ſed augere diſcrimē[k]. Integritas eñ preſidentium[l], ſalus eſt ſubditorum. Et vbi eſt incolumitas obedientie: ibi ſana eſt forma doctrine. ¶ Principat⁹[m] aūt quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit: etiā ſi moribus atq̄ʒ actib⁹ non offendit, ipſi⁹ tamen initij ſui eſt pernicioſus exēplo: ⁊ vix bono peraguntur exitu, q̄ malo ſunt inchoata pricipio. ¶ Q̄ʒ ſi in q̄buſlibet eccleſie gradib⁹ prouidenter ſcienterq̄ʒ curandum eſt vt in domo dn̄i nihil inordinatū[n] ſit, nihilq̄ʒ prepoſterum: q̄to[o] magis elaborandū eſt vt in electione eius qui ſupra oēs gradus conſtituit, nō erretur. Naʒ totius familie dn̄i ſtat⁹ et ordo nutabit, ſi qd̄ req̄ritur in corpore, non inuenitur in capite. Ubi eſt illa bti Pauli apoſtoli per ſpiritum dei emiſſa preceptio, qua in perſona timothei oīm[p] ſacerdotum xp̄i numerus eruditur, ⁊ inde vnicuiq̄ʒ noſtruʒ dicitur: Manus nemini cito impoſueris: neq̄ʒ cōices pctis alienis. Quid eſt cito[q] man⁹ imponere, niſi ante maturitatē etatis, ante tem

k ¶ Diſcrimen.i. periculum.

l ¶ Preſidentiū. .i.ſacris officijs deputatorum.

m ¶ Principat⁹.j. q.j.principatus.

n ¶ Inordinatū. ſcʒ vt potius eligatur ille qui diu militauerit in eccleſia: vt.j.c.quid proderit. vel etiam ille qui eſt in maiori ordine cōſtitut⁹: vt.lxv. diſtinctio. cap.vlti.

o ¶ Quāto. Nota q̄to res eſt maior, tanto maior eſt inquiſitio faciēda: vt.lix.diſt. ordinatos.xlviij.di.quantūlibet.xlij. diſtin. quieſcamus.⁊.vij. q.ij.capi.vlti.et eſt hoc cōtra illos qui dicunt ꝙ in cauſis mr̄imonialibus nō eſt ita diſtricta examinatio faciēda circa teſtes.

p ¶ Omniū. Argu. quod vni dicitur, ad alios extenditur: vt dixi.xxxviij. diſtinctione ignorantia. Et argu.xxxij.queſtio.vij. apoſtolus.et.xxxj.queſtio.j.ꝙ ſi.⁊.C. de naturali.liber.auť. item ſi quis.

q ¶ Quid eſt cito. Ut.lxxviij.diſt.ca.quid eſt manus.et lxxxvj.diſtin.tanta.

a ¶ Perſona. Nota q̄ propter perſonam† non recedi tur a iure communi: vt hic, et.l.diſtinc.ex penitentibus. et.lxxix.di.ſingula.lix.diſtinc.hoc ad nos.tamen quan doq̄ receditur a iure propter perſonam: vt fuit in Au guſtino: vt.vij.q.j.nō autem. Item propter ſcandalum quod timetur in per ſona: vt.xxiij.q.iiij non poteſt. Simi liter ꝓ miſeratio ne pſone: vt.lxxx vj.diſtinct.tanta. Sed dic q̄ ibi per ſone fauore non re ceditur a iure: ſed propter vtilitatem prouenientē ex per ſona.

nihil ꝓdeſſet clericis diu in caſtris dn̄icis militaſſe: qua re ꝓhibet ne hoc decetero fiat: ſi contra fiat, penam de poſitionis minatur promouentibus et promotis.

f ¶ Proderit. Not. q̄ licitū eſt alicui ſeruire in eccleſia ſpe ſtipendiorū: vt.ſ.lix.di.ſi officia.et.lxxiij.diſt.conſu luit. Ar.ↄtra.viij.q.j.ſunt in eccleſia.et.xij.q.j.habebat. † Sed dic q̄ ſperare poteſt, dū tamē non principaliter ad hoc ſuiat: vt.lxx viij.diſtin.in ſingu lis.et.viij.q.j.q̄ epi ſcopatum.

pus examinis, ante tēp⁹ eme ritum obedientie, ante expe rientiam diſcipline ſacerdota lē honorē tribuere nō ↄprobatis? Et quid eſt cōicare pc̄tis alienis, niſi talē effici volunta te, qualis eſt q̄ nō meruit ordi nari? ¶ Sicut em̄ boni opis ſibi cōparat fructū, qui rectuz tenet in eligēdo ſacerdotē iu diciū: ita graui ſemetipſū affi cit dāno qui ad ſue dignitatis collegiū ſublimat indignum. Nō em̄ in cuiuſq̄ pſona [a] pre termittēdū eſt qđ inſtitutis ge neralib⁹ cōtinetur: nec putādus eſt honor ille legitimus, q̄ fue rit ↄtra diuine legis precepta collat⁹. Merito patrū beato rū venerabiles ſanctiones cū de electione ſacerdotū loque rentur eos demū ſacris admini ſtrationib⁹ idoneos cēſuerūt quorū oīs etas a puerilib⁹ ex ordijs vſq̄ ad ꝑfectiores an nos per diſcipline ſtipēdia ec cleſiaſtice cucurriſſet, et vni cuiq̄ teſtimoniū prior vita pre beret. Nec pōt de ei⁹ ꝓuectiōe dubitari, cui ꝓ laborib⁹ [b] mul tis, ꝓ morib⁹ caſtis, ꝓ actioni bus ſtrenuis, celſioris loci pre miū debetur. ¶ Si em̄ ad hono res mūdi ſine ſuffragatiōe tē poris, ſine merito laboris indi gnū eſt peruenire: et notari ambi tus ſolet q̄s ꝓbitatis documen ta [c] nō adiuuāt: q̄ diligēs et q̄ prudēs habēda eſt diſpēſatio diuinorū munerū et celeſtiū di gnitatū. Itē ex ↄci. Laodic.

¶ Nō ſunt eligēdi ad epiſco patum niſi quos probabilis vi ta commendat.

E Piſcopū non opz ꝑter iudiciū metropolitanorū et fi nitimorum epoꝝ cōſtitui [d] ad eccleſie principatū: nec eligan tur niſi hi quos multo [e] an̄ no ta ꝓbabiliſq̄ vita commēdat: et nihilomin⁹ ſi in ſermone fi dei et recta ratione pro ſua cō uerſatione probati fuerint. Itē Celeſtinus omnibus or thodoxis. ¶ De eodem.

Q Uid ꝓderit [f] ꝑ ſingula ſtipendia clericos mili taſſe, et oēm egiſſe in dn̄icis ca ſtris etatē, ſi hi q̄ futuri ſūt ſa cerdotes, ex laicis requirantur: qui vacātes ſeculo, et omnē ec cleſiaſticū ordinem neſciētes, ſaltu prepoſtero in alienum [g] ambiūt honorē immoderata cupiditate tranſcendere: et in aliud vite genus (calcata reue rentia eccleſiaſtice diſcipline) trāſire? Talibus itaq̄ fratres chariſſimi neceſſe eſt vt obuie mus. His itaq̄ fraternitatem veſtrā decretis cōmonem⁹ ne q̄s laicū ad clericatus ordinē admittat et ſinat fieri: vnde et illū decipiat: et ſibi cauſas ge neret quib⁹ reus conſtitutorū decretaliū fiat. Item Leo.

¶ Rudib⁹ et impitis guberna cula eccle nō ſunt ꝯmittēda.

S Tatuim⁹ ne in aliquo apl̄ica et canonica đcre ta violētur: et ne his regēda dn̄i eccleſia credatur q̄ legitimarum īſtitutionū neſcij, ‡ et toti⁹ hu militatis ignari, non ab infi mis [h] ſumere incrementū, ſz a ſūmis volūt hr̄e principiū: cū valde iniquū ſit abſurdūq̄ vt imperiti magiſtris, noui [i] anti quis ꝑferantur, rudes emeritis. His oībus [k] authoritatibus

b ¶ Pro laborib⁹. Nota q̄ eo ipſo q̄ q̄s electus eſt, pre ſumitur eſſe meli or alijs: vt.ſ.diſti. xxiij.ca.j.et diſ.lix. ca.j.et.xl.diſti.ca.j. Argu.contra.viij. q.j.illud.

c ¶ Documenta. Hic mala vita pro bat aliquem ambi tioſe perueniſſe ad dignitatē: ſic econ uerſo merita alicu ius excuſant ipſuz de ambitione: vt.j. queſtione.j.q̄buſ dam.‡

E Piſcopum. ¶ Cas⁹. Dici tur i hoc ca. q̄ epi ſcopus conſecrari nō debet ſine con ſcientia et iudicio metropolitani et ſu orum ſuffraganeo rum, et q̄ nō debet eligi niſi ꝓbate vi te, et q̄ ante lōgo tē pore ꝓbat⁹ fuerit in ſermone fidei et conuerſatione.

d ¶ Cōſtitui.i.cō ſecrari. Solus em̄ nō debet conſecra re epm̄, licet ſolus ipſum poſſit confir mare: vt.lxiiij.di ſtinc.c.j.et.lj.diſtin. ca.vlt.dum tamen aſſit cōſenſus capi tuli ſui: vt ex̄ đ his que fiunt a prela tis.nouit.

e ¶ Multo.ſic.ſ. diſtinct.lix.ca.vlti. et.ſ.ead.in ſacerdotibus.

g ¶ Alienū.id eſt alijs debitum. ſic ſ.xiij.diſ.§.j.ff.de adop.l.ſi.

S Tatuimus. ¶ Caſus. Di citur in hoc cap. q̄ illis eccleſia regen da non debet com mitti qui neſciunt legitimas inſtitu tiones, et qui in mi noribus ordinibus incrementū nō ſu ſceperūt, ſz a ſum mis volunt habe re principiū: cū ab ſurdū ſit vt impe riti magiſtris, et noui antiquis pre ferantur.

h ¶ Ab infimis. ſic.xlviij.diſ.ſicut.

i ¶ Noui. Senio res in eccl̄ia ſemꝑ ꝑponēdi ſūt iunio rib⁹ in electione: ‡ in reſpōſiōe: i ſub ſcriptiōe: vt.lxxv. di.ca.vlti.et.lxxiiij. di.epoꝝ.et.xvij.di ſtin.§.hinc etiam. et ca.ſequēti.xcvj. diſtin.bene.

¶ His oīb⁹. ¶ Ca ſus. Supra proba tuz eſt laicos nō eē eligēdos. Nūc aūt ꝓbatur ↄriū trib⁹ ex emplis, ſcilz Nico lai: Seueri: et Am broſij. ſz hāc ↄrie tatē ſoluit Gratia. dicēs ideo eſſe pro hibitū laicos pro moueri, q̄m laici in ſcij eſſe ↄſueuerūt et ſpiti: ſz ſi piti ſūt et clericos i bonita te tranſcēdūt, eligi pn̄t et ꝓmoueri: exēplo Nicolai, Se ueri, et Ambroſij. Et hanc ſolutionē ꝓbat ſequēs cap.

k ¶ His omnibus. Hec ſolutio non valet: quia lai

Q Uid ꝓderit. ¶ Caſus. Celeſti. redarguit oēs qui laicos eligūt vel ordinant in epos: q2 ſi hoc fieret,

Ius cō mune ꝓpter pſonaz nō ē re linquē dum.

†.i.pro pter a more ꝑ ſone nō recedit id eſt ñ dz rece di.ſic nota.j. qđ.viij. §.ꝑ ꝑ ſona.

Electio facit quē pre ſumi melio rem.

‡ Et eſt bonum ſalz ad hoc qđ hic dicitur j.q.vij. ſacim⁹. j.m.c. đ re mi li.l.ↄ publicā ad ſi. Io.đ f.

Eccl̄e ſeruire ſpe ſti pēdioꝝ licet.

† Item ar.ↄ ex de elec. cum ad noſtrā. ibi đ h⁹. et adde qđ not. lix.diſt. hoc ad nos, ar.

‡ De hoc no. lxxv. di. Arc.

‡ Cōc. text.in auth.de defē.ci ui.cum bona glo.in ꝟ.mari moruz in.§.q̄ igitur. col.ij.

cus quantūcunq; ſit pfectus, non eſt eligendus, ſed tñ poſtulandus: vt.j.ea.obitum.et.ſ.ea.in ſacerdotibus.ꝛ ſ.diſt.lix.hoc ad nos. quod autem dicitur de his tribus non obſtat: quia diuina inſpiratione fuit factum.iiij.qō.iij.§.viti. ✝ Uel dic ꝙ iſti poſtulati fuerunt.

gnus ſit: vt.ſ.q.ſ.ex multis. nec em̄ diuites ſunt reijciendi: vt.xxx.diſt.hec ſcripſimus.

f ℭ Scholaſticus. Id eſt literatus.

g ℭ De foro. Sꝫ cauſarum eccleſiaſticarum.

h ℭ De adminiſtratione. ciuili vel curiali.

✝ Sub. cui nemo digne reſiſtere pōt.xix.q.ij.c.ij.

ℭ Sꝫ contra. ¶ Hec eſt ſcđa pars in q̄ probat ꝯriū ſupradictis. Jo.de fan.

Neophytus. ¶ Caſus. Uercelleſes vituperabāt electione Ambroſij: qꝛ neophytus erat: et neophytos ap̄ſ ꝓhibuit ordinari. Sꝫ reſpōdet Ambro. hoc ideo eſſe ꝓhibitum ab ap̄lo, q̄a neophyti cōſueuerunt propter honores ſupbire: ſed ſi humiles iueniātur, poſſunt ordinari: quia ceſſante cauſa, ceſſare debet effectus. vnde occidētales epiſcopi electionē ſuā legitimā eſſe iudicauerūt: et oriētales eam exēplo approbauerūt: qui multos tales elegerūt.

‡ Cōc. l.gñaliter.C.ď epiſc.et cle.et.l.ſi pr̄.C.de her. inſtit.

a ℭ Superbiā.ſ.xlviij.diſ.quoniā.

b ℭ Cauſa. Uidetur ergo ꝙ vbi ꝓhibetur electio ex cauſa, ꝙ ceſſante illa cauſa poſſit fieri electio: vt hic, et xxviij.diſt.de ſyracuſane.j.q.j.qđ ꝓ neceſſitate. Argu. cōtra.xxxij.q.j.dixit.et.xix.q.ij.due ſūt. Uno modo ſic

laici prohibent̄ in ep̄atū eligi. Et contra beatus Nicolaus ex laico elect⁹ eſt in ep̄m: beatus Seuerus ex lanificio aſſumptus eſt in archiep̄m. beatum Ambro. cum nondū eſſet baptizatus, in archiepiſcopū eſt electus. ℭ Sed ſciendum eſt ꝙ eccl̄iaſtice ꝓhibitiones proprias habent cauſas: quibus ceſſantib⁹ ceſſant ꝛ ipſe. ‡ Ut em̄ laicus in ep̄m nō eligeret̄, hec cauſa fuit: qꝛ vita laicalis eccl̄iaſticis diſciplinis ꝑ ordinē nō erudita neſcit exempla religionis de ſe preſtare alijs, que in ſeipſa experimēto non didicit. Cū ergo quilibet laicus merito ſue perfectiōis clericalem vitam tranſcendit exemplo beati Nicolai, ꝛ Seueri, et Ambroſij eius electio poteſt rata haberi.

Unde idem Ambro. in ep̄la ad vercellenſes. ait de ſeipſo.

Neophytus ꝓhibet̄ ordinari: ne extollatur in ſupbiā^a: ſed ſi non deeſt humilitas competens ſacerdotio: vbi cauſa^b nō adheret: vitium non imputatur. Itaq; ordinationem meam occidētales epiſcopi iudicio^c, orientales

etiam exemplo^d probarunt. ‡

Item obijcitur illud Sardicenſis concilij.

ℭ Scholaſticus ex foro aut ex adminiſtratione poſtulari poteſt epiſcopus.

Oſius ep̄us dixit (et hoc neceſſarium arbitror vt diligentiſſime tractet̄) ſi forte aut diues, laicus^e, aut ſcholaſticus^f de foro^g aut de adminiſtratione^h ep̄s fuerit poſtulatus: vt nō prius ordinet̄, niſi ante lectoris^i munere, et officio diaconi aut pbr̄i^k fuerit perfunctus: et ita ꝑ ſingulos gradus (ſi dign⁹ fuerit) aſcendat ad culmen epiſcopatus.

Sed aliud eſt^l poſtulari: aliđ eligi. Poſtulat̄ nexibus curie aſtrict⁹ ab imperatore: clericus alteri⁹ ciuitatis a ſuo ep̄o: ſed nō eligit̄ aliq̄s niſi in ſacris ordinib⁹ ꝯſtitut⁹. Fit em̄ electio cū ſolēnitate decreti oīm ſubſcriptionib⁹ roborati: poſtulatio vero ſimplici petitione.

Quam diſtinctionē beatus Gregorius innuit in regiſtro ſcribens cuidam epiſcopo.

ℭ Electio epiſcopi debet fieri cum ſolēnitate decreti oīm ſubſcriptione roborati.

i ℭ Ante lectoris. j.lxxvij.diſ.qcūq;.ꝛ.xviij.q.ij.ꝙ ſit.

k ℭ Preſbyteri. Hoc totum nō pōt fieri itra tres menſes: et ita differri poteſt conſecratio epiſcoporum quādoq; vltra annū: vt.vij.q.j.conſtitutum.ꝛ.xxviij.diſt. de ſyracuſane.

ℭ Sꝫ aliud. ¶ Hec eſt tertia pars diſ. in qua diſtinguit ꝛ bene. Jo.de fan.

ℭ Caſus. Nūc aſſignat Gratianus differentiam inter poſtulare et eligere. Nam poſtulatur qui eſt alteri ſubdit⁹, laicus vel clericus: et fit hoc ſimplici petitione. Ille vero eligitur qui eſt in ſacris ordinibus conſtitutus. et hec electio fit cum ſolennitate decreti.

l ℭ Sꝫ aliud eſt. Poſtulatio fit his verbis. petim⁹ vt facias te ꝓmoueri: ‡ qꝛ volum⁹ te eligere: et tunc dicit̄ poſtulari a ſeipſo. Ab alio autē fit poſtulatio vt ſi clericus vel laicus ſit de epiſcopatu alterius: tunc poſtulatur ab epiſcopo loci: vt.lxxj.diſt.primatus. ꝛ etiam a ſeipſo: quia vnius conſenſus non ſufficeret. Si autem laicus diceret, nolo tonſurari niſi certus ſim de electione: vel clericus diceret, nolo ordinari niſi certus ſim de epiſcopatu: de hoc nullum pactum eſt interponendum: vt.lix.diſtin.hoc ad nos. et.xvj.q.xvij.per laicos. nec peccat qui hac ſpe recipit ordinem: dū tamen principaliter eo propoſito non ordinetur: ſed ad hoc vt poſſit prodeſſe.viij.qōne.j.ſunt in eccleſia. Si ergo clericus eſt de eodem epiſcopatu, ille non poſtulatur: et eſt monendus et etiam cogendus ſuſcipere ſacros ordines: vt.j.ea.bene. ſed laicus de eodem epiſcopatu a ſeipſo poſtulatur: vt.ſ.ea.oſius. Ille autem a quo poſtulatur, non cogitur dare poſtulatum niſi velit: vt.lxiij.diſt. literas.lxxxv.diſtinc. archidiaconum.lxxvj.diſtinc. dilectionis. in auten. de ſanc. epiſco.§.nullum.collat.ix. poteſt tamen per ſuperiorem cogi vt ipſum det quando non ſubeſt iuſta cauſa omittendi. argum. extra de iure

Conſtitutiōis cā̄ ceſſāte, an ceſſet ipſa cōſtitutio.

poteſt exponi, ceſſante cauſa ceſſat et conſtitutio. id eſt quando cauſa ceſſat actu et exemplo: id eſt vt non poſſit trahi in perniciem exempli. ‡ lxiij.diſtin.§.verum. Uel dic ꝙ ceſſat circa perſonam illam ad hoc tm̄ vt diſpenſari poſſit ſecum. Uel dic ꝙ tunc ceſſat quando hoc in iure exprimitur ꝙ ceſſare debeat. Uel dic quando oīs cauſa ceſſat et impulſiua et finalis: efficiens ꝛ occaſionalis: tūc ceſſat conſtitutio.ff.de poſtula.l.j.§.ſexum.

‡ Ar.ff. ď penis l.ſi q̄s aliquid.§.abortiōis.j.q.j.principat⁹.

c ℭ Judicio. Id eſt per ſententiam.

d ℭ Exemplo. ſimiles ordinando: ſed diſpenſatiue: et ſic planum eſt.

Oſius. ¶ Caſus. Dicitur in hoc capitu. ꝙ ſi diues vel literatus laicus vel quis curialis fuerit in epiſcopum poſtulatus, non debet conſecrari niſi per ſingulos ordines fuerit legitime approbatus: deinde poterit ad epiſcopatum aſcendere.

e ℭ Aut diues. Qui de ſuis facultatibus aliquid dedit eccleſie, non tamen eſt recipiendus ideo: niſi al'as di-

patro.nullus. Sed quero ad quem titulum ordinetur iſte, cum adhuc non ſit electus, nec aliquod habet beneficium? dico ad titulum eccleſie ad quã eſt poſtulatus. Pone ergo ꝙ alium poſtea eligant: hoc enim facere poſſunt: quia per poſtulationẽ non eſt ius queſitum poſtulato: vt extra d̄ poſtula. bone. et cap. poſtulationem., et ita tenebit electio alterius. Dico ꝙ lz nil iuris ſit queſitũ poſtulato, tamen pōt eos cõuenire vt prouideãt ei in ſtipendio conuenienti: vt extra de iure pa. paſtoralis. nõ enim debuerunt mutare conſilium in alterius iniuriã: vt. xxij. q. ij. primũ. ff. de regu. iur. nemo. ſi autem nondum elegerũt alium, pōt eos conuenire vt eligant ipſum ad illum epiſcopatũ: et hoc modo poteſt dici ꝙ poſſunt variare ſi aliquis a ſeipſo poſtulatur. Si ꝟo poſtulat̃ a ſuperiore, et poſtulatio preſentata eſt ei, ⁊ ille cõſentit: ſatis poteſt dici ꝙ non poſſunt variare poſtulationẽ: vt ex̃ de poſtu. bone. ij. Item clericus alterius eccl'ie bene pōt eligi: ſed poſt electionẽ eſt poſtulandus: vt. lxxvj. diſt. dilectionis. lxiij. diſt. lr̃as. lxxxv. diſt. florentinum. Sed laicus primo eſt poſtulandus: deinde eligendus. extra de elec. in cauſis.

Poſtulatꝰ pōt poſtulantes ɔuenire vt ſibi prouideant. iij. ps.

Marime poſt ꝗ fuerit ſcrutinium publicatum ab capo poſtulatio ne recedere nõ poſſunt: vt ita no. hu. et ĩ poſtu. c. vl. de elec. in cauſis. j. gl. vlt. e. c. publicato.

Epiſcopꝰ ᵃ dũ fuerit poſtulatus: cũ ſolennitate decreti ſubſcriptionibus ᵇ oĩm roborati, et dilectionis tue teſtimonio literarũ ad nos conſecrandus occurrat.

Sic beatꝰ Ambro. ante ſuſceptũ baptiſma ab imperatore eſt poſtulatus, non electus.

Item clerici alterius eccleſie non ſunt preferendi in electione his qui bene militãt in propria electione.

Unde Celeſtinus papa.

Extranei emeritis in ſuis eccleſijs non preponantur.

Nec emeritis ᶜ ĩ ſuis eccleſijs peregrini et extranei, et qui ante ignoti ſunt, ad excluſionem eoꝝ qui bene ciuium ſuorum merentur teſtimonium, preponantur.

Idem. De eodem.

Nullus inuitis ᵈ deẽ epiſcopus. tunc autem alter de altera eligatur eccleſia ſi de ciuitatis ᵉ ipſius clero cuius eſt epiſcopus ordinãdus.

Epiſcopus. ¶ Caſus. Quidã canonici volebant clericum alterius ciuitatis poſtulare in epiſcopum. precepit ergo Grego. viſitatori illius eccleſie vt prius poſtuletur, et poſtea eligatur: deinde Romam cum ſolennitate decreti et cum epiſtola viſitatoris conſecrandus occurrat.

a Epiſcopus. Id eſt dum aliquis poſtulatur vt fiat epiſcopus: vt. lxiij. diſtin. literas.

Electio facta ſine decreto tenet.

b Subſcriptionibus. In quibus continetur de vita electi: vt. j. e. catinenſis. et. vij. q. j. qualiter. Sed nũquid adeo requiritur hoc decretum vt electio ſine decreto facta ſit nulla? Uidetur ꝙ ſic: vt hic: et. xlvij. diſtinc. de petro. et. ij. q. j. legum. et. vij. q. j. qualiter. et. viij. q. iij. talia. et. vij. q. ij. ſine exceptione. ⁊. lxiij. diſtin. quanto. Sed dico ꝙ licet in electione requiratur decretum cum ſubſcriptionibus canonicorum: tamen electio facta ſine ipſo tenet. Duabus enim de cauſis fit ſubſcriptio: vna cauſa vt ſi ꝗs vellet variare vota ſua, inciperet ei obuiare propria confeſſio: vt. j. q. vij. ſaluberrimũ. alia rõne, vt ꝑ ſubſcriptionem ſciatur an oĩes canonici fuerint preſentes in electione: arg. extra de his que fiunt a prela. quanto. in fine. licet ergo ſcriptura requiratur in electione, tamẽ ſi fiat ſine ipſa: tenet. et eſt ſimile. Nam in matrimonio multa requiruntur interuenire: et tamen ſi non interueniant, tenet matrimonium. xxx. q. v. noſtrates. Joan. contra extra de elec. innotuit. B.

Sic beatus. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſupradicto modo fuit Ambroſius poſtulatus ab imperatore, ⁊ nõ electus. Et contradicit iſte. §. illi. §. ſupra. his oĩbus. Item probat Gra. ꝙ clerici alterius eccleſie nõ ſunt preferendi illis qui in propria eccleſia bene militauerunt.

Item clerici. ¶ Hec eſt quarta pars diſtin. in qua probat quandam incidentiam, et dicitur ꝙ nullus alterius eccleſie debet eligi niſi primo omnes clerici illius eccleſie fuerint reprobati. Ad ſecundum inducit ſeptem authoritates: ſupple hic, niſi maior pars eligat aliunde: quia licitum eſt eis renunciare iuri ſuo: extra de elec. cum inter. Joannes de fan.

Nec emeritis. ¶ Caſꝰ. Dicitur in hoc cap. ꝙ ignoti et extranei non debent preponi bene in ſua eccleſia militantibꝰ qui habent bonum teſtimonium ciuium eorum.

c Emeritis. id eſt bene meritis in vita ⁊ ſcientia. j. q. j. viliſſimus.

Nullus. ¶ Caſus. Queſitum fuit a Celeſtino an clericis inuitis ep̄s dari debeat de aliena eccleſia? Et reſpond. ꝙ non, ne alter ſurripiat honorem alterius. Clerici eñi debent habere liberã electionẽ, et tunc de aliena eccleſia eligantur, quando in propria nullus inuenitur idoneus: et ſi clerici ſe viderint in hoc pregrauari, ſit eis facultas appellandi et contradicendi.

d Nullus inuitis. a principio. ſed ſi per negligentiam neminem elegiſſent, bene daretur eis inuitis: vt lxxxix. diſtin. volumus. ſimiliter vbi minor pars contradicit, nec habet iuſtam cauſam cõtradictionis: bene datur eis epiſcopus inuitis. Idẽ poteſt dici de laicis ꝙ eis inuitis non eſt dandus epiſcopus ſi habent iuſtam cauſam contradictionis: vt. lxiij. diſtin. ſi forte. De hoc not. xxiij. diſtin. cap. illud.

Ep̄s an inuitis poſſit dari.

e Ciuitatis. Nunquid per hoc intelliges prius clericos totius ciuitatis vel dioceſis eſſe reprobandos? Uidetur ꝙ ſic: vt. j. lxiij. diſtin. ſacrorum. et ca. plebs. ⁊ ca. noſſe. et ex̃ de vſu pal. cum ſuper. illi eñi vident̃ eſſe de aliena eccleſia, cum totũ non ſit aliud a parte: vt ex̃ de elect. cum nobis olim. et qui in continentibus edificijs demorantur, Rome morari videntur: vt. ff. de verbo. ſigni. l. qui in continentibus. et. l. edificia. ⁊. l. pupillus. §. incola. ſicut in tutela reprobandi ſunt omnes de ciuitate anteꝗ̃ eatur ad vicinas ciuitates: vt. ff. de tutori. et cura. l. diuus. et preſes debet eſſe de dioceſi: vt. C. de inco. l. verũ. lib. x. ⁊ hoc concedit h. Sed credo ſufficere ꝙ reprobati ſunt oẽs de maiori capitulo. arg. ex̃ de verb. ſig. cum clerici. et de reſcript. cum rodulphus. Sed quid ſi maior pars eligit extraneum, et minor eligit de gremio ſuo? Uidetur ꝙ hic preualebit electio paucorum: vt. vij. qõ. j. denique. nam in poſtulatione omnes erant concordes: vt lxiij. diſt. literas. Joan. Sol. hoc falſum eſt: ſufficit enim ꝙ due partes conſentiant in poſtulatione. de elect. ſcriptum. B. Item minor pars iuſtam habet cauſam contradicendi. Unde licet ſint pauciores, auditur eorũ contradictio: vt extra de his que fiunt a ma. par. capi. cũ in cunctis. xxxj. diſtin. nicena. Arg. cõtra extra de elec. cum nobis olim. ⁊ ca. cum inter. Dico tenere electionem minoris partis cum eligunt ſꝫm formam canonum de ſuo gremio. Unde ſi diuerſi ſunt clerici, prius examinatur ille qui eſt de propria, ꝗ̃ qui eſt de aliena eccleſia: vt diſtin. lxxxv. florentinum archidiaconum. Nec obſtant premiſſ

Electio an poſſit fieri de eo q̄ non eſt de gremio.

ad hꝰ extra d electio. c. eccl'ia ij. vbi d hoc plene per Phi. argum. ꝫ e. ti. lz. i fin. De hoc no. xxiij. di. c. j. i gl. & aliqs ibi videas.

ſe decre. ideo enim tenuit ibi electio maioris partis: quia

nullus(qđ euenire non credi-
musª)dignus poterit reperi-
ri. Primum enim illi reprobā-
di ſunt, vt aliqui de alienis ec-
cleſijs merito preferātur. Ha-
beat vnuſquiſqꝫ ſuū fructumᵇ
militie in eccleſia in qua ſuam
per omnia officia trāſegit eta
tem: in aliena ſtipendia mini-
me alter obrepat: nec alij de-
bitam, alter ſibi vendicare au
deat mercedem. Sit facultas
clericis renitendi ſi ſe viderint
pregrauari: et quem ſibi inge-
ri ex tranſuerſo viderint, non
timeant refutare: qui et ſi non
debitum epiſcopatus premi-
umᶜ: vel liberuꝫᵈ de eo qui eos
recturus eſt debent habere iu
dicium.

Palea.

In ordinatione p̄poſiti
illa ſēp cōſidereť ratio:
vt hic cōſtituať quem oīs con
cors cōgregatio ſm timorem
dei, ſiue etiā pars cōgregatio
nis(q̄uis praua)ſaniori conſi-
lio elegerit. vite aūt merito et
ſapientia eligať qui ordinan-
dus eſt, etſi vltimus eſt in con
gregatione. ꝙ ſi oīs cōgrega-
tio vitijs ſuis cōſentientē pſo-
nam pari cōſilio elegerit, ⁊ vi-
tia ipſa aliquatenus in notitiā
epiſcopi vel ad alios vicinos
prepoſitos vel chriſtianos cla
ruerint: prohibeatur prauorū
preualere conſenſum: ſed do-
mui dei ep̄s cōſtituat cū alijs
dignum diſpenſatorem.

Item Greg. ciuibꝰ Neapo.

De eodem.

Studij vr̄i ſit etiā aliuꝫ
qui aptus ſit p̄uidere:
vt ſi forte Petrꝰ quē a vobis
electum aſſeritis, huic ordini
nō videať idoneus: ſit in quē
declinareᵉ vr̄a electio poſſit,
nā graue cleri illiꝰ erit oppro-
briū vt ſi hic fortaſſe p̄batus
nō fuerit, aliū ſe dicant qui eli
gi debeat, non habere.

Item Greg. in regiſtro.

De eodem.

Obitū Victoris Panor-
mitane ciuitatis antiſti-
tis directa relatio patefecit.
quapropter viſitationis deſti
tute eccleſie fraternitati tue
operā ſolēniterᶠ delegamus.
Et ideo fraternitas tua ad p̄-
dictā eccleſiā ire p̄peret, et aſ-
ſiduis exhortationibꝰ clerum
plebēqꝫ eiuſdē eccleſie admo-
nere feſtinet, vt remoto ſtu-
dioᵍ, vno eodēqꝫ cōſenſu talē
preficiendū ſibi expetāt ſacer-
dotē, qui tanto miniſterio va-
leat dignꝰ reperiri: ⁊ a venerā
dis canonibus nullatenus re-
ſpuať. Cōmonemus etiā fra-
ternitatē tuam vt nullum de
alia eligi p̄mittas eccleſia: niſi
forte inter clericos ipſius ciui
tatis in qua viſitationis impē
dis officiū, nullus ad ep̄atum
dignus(qđ euenire non credi
mus)poterit inueniri: prouiſu
rus ante oīa ne ad cuiuſlibet
cōuerſatiōis meritū laice pſo-

nullus fuit ibi ex aduerſo electus. Sed adhuc ob. ex eo. ti. in cauſis. vbi preualet poſtulatio trium de aliena ec-cleſia electioni duorum de p̄pria. Sed hoc fuit propter formam mandati. quia ita cōuenerāt, vt in quem maior pars conueniret, ille eſſet potior. et de hoc no. ex de elec. cum inter canonicos. Sed quid ſi oēs eligūt de aliena eccleſia preter vnum qui eligit de propria? Hic dico non valere electionem vnius: qꝛ nullum de propria poteſt eligere, cū quilibet eoꝝ conſenſit in alium: vnde in ſeipſum nō poteſt ꝯſentire. Item qđ ſi data eſt aliquibus poteſtas vt eligant, ⁊ ipſi poſtulant extraneum? Tenet poſtulatio vt extra de renun. poſt tranſlationē. extra de electio. in cauſis. de poſtul. bone. licet autē aperte ſint egreſſi fines mandati, tamen fecerūt id qđ eſt vicinum mandato: vt. ff. iud. ſol. iam tamen. §. vlti. Joā. Quicquid dicat Joan. eius opinio non ſeruatur de electione † minoris partis de eadem eccleſia. vnde cum totum capitulum facere videatur quod fit a maiori parte capituli: vt ex de his q̄ fiūt a ma. p̄te cap. cum in cunctis. tenebit electio extranei, vt dicit T. per decre. ſuperiꝰ allegatas: quia multa fieri non debēt: q̄ tamē facta tenēt nā melior eligi debet: vt. viij. q̄one. j. licet. tamen ſufficit ſi bonus eligatur: vt extra de elec. cum nobis. et capi. cum dilecti. et. C. de ſtatu. et ima. l. vlti. Bar.

† Idem ſentit Gof. ex. de elec. in cauſis.

a ¶ Nō credimꝰ. No. benignā preſumptionē ꝙ ſemp̄ preſumiť ꝙ aliquis ſit dignus in eccl'ia: vt. j. e. obitum.

b ¶ Fructum. ſic. ff. de adop. nec ei. §. preterea.

c ¶ Premium. ſcꝫ obtinet: vt aliquis de ipſis eligatur. Per hoc videtur ꝙ licet aliqui perdiderint ius eligendi, ꝙ poſſunt excipere contra illum qui datur eis. videtur tamen ꝙ excipere non poſſunt, ſed tantum agere: vt extra de appel. conſtitutus. in fine.

d ¶ Vel liberum. Vel id eſt ſaltem.

Studij. ¶ Caſus. Neapolitani elegerunt Petrum in ep̄m: ſed qꝛ dicebať ſimplex et vſurarius, mandat Grego. vt alium eligant cum illo de eadem ciuitate: vt ſi ille fuerit reprobatus, ſecundus confirmeť. ſic dixit H. in ſumma. Pōt tñ dici ꝙ anteqꝫ inuētus eſſet minꝰ idoneꝰ, mandauit eis vt alium inuenirent in eadē ciuitate. et hoc videtur melius litere conſonare.

e ¶ Declinare. Ar. ꝙ eccleſia pōt in duos conſentire: vt ſi vnus non obtineat, † alter ſaltem obtineat: argu. lxxxv. diſtinct. archidiaconum. et viij. q. j. in ſcripturis. marie vbi diffidunt de iure ſuo vt ex de poſtu. bone. Sed nonne priuati debent eſſe iure ſuo: vt ex de electio. cū in cunctis? Sed hec et ſimilia loquūtur in eo caſu qn̄ eligentes latebat vitiuꝫ electi. ſic. xxviij. diſtin. de ſyracuſane. ſcōm alios ſecūdus pōt eligi ſub cōditione vt ſi primꝰ nō obtineat, ſecūdus maneat: vt. lxxxv. diſ. archidiaconuꝫ florentinuꝫ. ſic extra de elect. cū terra. ſic viij. q. j. q̄uis. et ca. paſtoralis. Hodie euacuať totuꝫ per capi. Innoc. iiij. qđ incipit, in electionibꝰ. de elec. li. vj.

Obitū. ¶ Caſus. Mortuo epiſcopo Panormitano, Greg. ibi poſuit quendam viſitatorem cui quatuor commiſit: vt admoneat clerum et plebeꝫ dignam perſonam in ep̄m eligere: et vt de alia eccleſia nullum ibi eligi patiatur, niſi in ea nō inueniretur idoneus. Nec aliquis laicus ad hoc officiū aſpirare preſumat: et vt omnia monaſteria eius diſpoſitione regantur quouſqꝫ illis proprius ep̄s fuerit ordinatus.

f ¶ Solenniter. i. ita plene quaſi ep̄s omnia diſponet: vt. xij. q. j. quoniam velina.

g ¶ Studio. i. diſſenſione vel inuidia.

a ¶ Et tu periculum. Et ita videtur ꝙ ſi vitioſa ſit electio, imputatur viſitatori. Et per hoc ca. dicit Hug. viſitatorem habere ius in electione: vt. j. ca. proxi. et. lxiij. di. plebs. alias non videtur quare pateret penā. Sed dico ꝙ non plus habet iuris q̄ꝫ per canonem exprimatur. ar. xviij. q. ij. hoc tātū. vnde non dico ipſū poſſe eligere: vt. lxiij. diſtinctio §. ex his. ea autem facit viſitator, que per ſacerdotes nō poſſunt expediri: vt vij. q. j. pontifices. Item niſi infra annum procuret ꝙ ſit ibi epiſcopus, ipſe remouetur. vij. q. j. conſtitutum. et vivet de rebus eccleſie. xij. q. ij. charitatem. et eccleſiaſticis. Item viſitator dare poteſt prebēdas et eccleſias vacantes: vt hic innuitur in fi. ca. ⁊. xij. q. ij. non liceat.

b ¶ Parochia. in tota dioceſi habebit iſte proviſionē: vt. xij. q. j. quoniaꝫ velina. vt patet in fine capituli.

Catinenſis eccleſie. ¶ Caſus. Defuncto epiſcopo Catinenſi, Pelagius cōmiſit Meſſanenſi epiſcopo illius eccleſie viſitationem et negocia gubernanda donec ibi per ipſum paſtor dignꝰ eligatur. Precipit ergo ei vt illuc pergat, et de eodem clero talem eligi faciat qui nec vxorē habeat nec filios, et qui non ſit crimino ſus: et eo electo, romam veniat conſecrandus.

Visitator an ius habeat in electione.

ne aſpirare preſumant: ne ⁊ ille perſone volūtatꝫ affectū nō inueniāt: et tu periculū [a] ordinis tui (qđ abſit) incurras. Monaſteria autē ſi qua ſunt ī ipſiꝰ conſtituta parochia [b], ſub tua cura diſpoſitioneqꝫ (quouſqꝫ illic proprius fuerit ordinatus ep̄s) concedimus.

Itē Pelagius papa Euchar po meſſanenſi epiſcopo.

¶ De eodem.

Catinenſis eccl'ie viſitationē tibi iniungimꝰ: cuius ep̄m de hac luce tranſiiſſe ſuſcepta cleri relatione didicimus. Impoſſibile [c] enim eſt vt nos in prouincia illa duntaxat in ſyracuſanis partibꝰ alij cuilibet cauſas q̄ ad deū pertinent cōmittamus, niſi forte talem per te deus nunc in Catinēſi eccleſia eligere voluerit, de cuius conſcientia poſſimꝰ eſſe ſecuri, vt a te labores iſtos paululum remouere poſſimꝰ. Mox ergo dilectio tua ad ſupradictam Catinenſem eccleſiaꝫ pergat, ⁊ hominē de clero qui nec vxorem habeat, nec filios [d], nec crimen aliqđ canonibus inimicū, eligi cum auxilio dei cōpellat [e] atqꝫ ſuadeat: et ſtatim eum ad vrbē Romā cum decreto et teſtificatione relationis tue tranſmitte.

Item Grego. Paſſino ep̄o.

¶ Qui in epiſcopum eligitur, non ſit reus criminum que ſacra lex morte punit.

Bene nouit fraternitas tua q̄ꝫ lōgo tēpore aprucium ciuitas paſtorali ſit ſollicitudine deſtituta: vbi diu [f] queſiuimus quis ordinari debuiſſet, et nequaq̄ꝫ potuimus inuenire. Sed quia Opportunus mihi in moribus ſuis, in Pſalmodie ſtudio, in amore orationis valde laudatus, religioſam vitaꝫ omnino dicitur agere: hunc volumus vt fraternitas veſtra ad ſe faciat venire: et de anima ſua admoneatur, quatenus in bonis ſtudijs creſcat: et ſi nulla ei crimina que per legis ſacre regulam morte mulctanda ſunt, obuient: tunc hortandus eſt vt vel monachus [g], vel a vobis ſubdiaconus fiat: et poſt aliquantum temporis (ſi deo placuerit) ipſe ad paſtoralem curam debeat promoueri.

Qui autē viſitatio iniūgitur, nihil de rebus eiuſdem eccleſie a quoqꝫ preſumi patiatur.

Unde Gregorius.

¶ Non patiatur a quoqꝫ preſumi de rebus eccleſie, niſi cui fuerit iniuncta viſitatio.

Quoniam Feſtus capuane eccleſie ep̄us in Romana ciuitate poſitus de hac luce migrauit, cure nobis fuit, q̄ vniuerſis eccleſijs impenditur, fraternitati tue preſentia ſcripta dirigere: vt memorate

dilapidet bona eccleſie. ſic. xxviij. diſtinc. de ſyracuſane. et tunc dabit cautionem, et faciet inuentariu. xij. q. j. ſint manifeſte. Idem dico de nepotibus: vt in authen. quomodo oportet ep̄os. §. j. col. j.

e ¶ Compellat. Ergo aliquis poteſt cogi ad epiſcopatuꝫ † ſicut ad alios ordines: vt. xl. diſtinct. ante omnia. xcij. diſtinc. ſi quis epiſcopus per manus. lxxiiij. diſtinc. placuit. Joan.

Bene nouit. ¶ Caſus. Apruciana eccl'ia diu fuit deſtituta paſtore, et longo tempore queſiuit Gregorius, nec ibi dignum potuit inuenire. Tandem inuentꝰ eſt ibi quidam Opportunus laudabilis vite: q̄re precipit Gregorius Paſſino epiſcopo vt illum Opportunuꝫ moneat vt in bonis ſtudijs creſcat: et ſi nulla crimina ei obſtant, monachus vl' ſubdiaconꝰ fiat: ⁊ demuꝫ epiſcopus cōſecretur.

f ¶ Ubi diu. Argu. ꝙ differri poteſt electio ‡ cum non inuenitur idoneus. et licet aliq̄ intra tempus ſtatutum iuſto impedimēto detenti nō eligant, non priuantur electione: vt extra de ele. ne pro defectu. nam non currit preſcriptio contra illū qui non poterat eligere: vt extra de conceſ. preben. ⁊ eccle. non vacan. quia diuerſitatem. ⁊ arg. C. de anna. excep. l. j. in fi. C. de inoffi. teſta. contra. ff. ex quibus cau. ma. l. quod quidam. ‡

g ¶ Vel monachꝰ. Sed quare monachꝰ? forte q꞉ erat monaſterium cui deerat prelatus. Vel ideo q꞉ ſi eſt monachus, citius poteſt promoueri ad ſacros ordines: vt lxxvij. diſt. monachꝰ. Sed nonne hic diutius expectabit q̄ꝫ per tres menſes: quod eſſe non debet: vt. l. diſt. poſtq̄ꝫ ſic. §: ea. oſius. ⁊. vij. q. j. conſtitutum.

Quoniā feſtus. ¶ Caſus. Capuanus archiep̄s rome defunctus eſt: ⁊ ideo papa p̄cepit cuidam ep̄o vt illuc viſitator accedat: ⁊ nihil de rebus eccleſie minui

Ep̄atū ſuſcipere pōt q̄s cogi.

† hoc nō hī h̄ ſꝫ poſtꝰ clerici ſunt cōpellēdi ad faciē dā electionē ſm' hu. ⁊ ſic nō bene arguit. Archi.

Electio ex cā p̄t differri ‡ Etiaꝫ cuiuſcūq꞉ bnficij. L. et h̄ vide qđ le. et no. lxxxv. di. c. ij ‡ Ex p̄dictꝭ pꝫ ꝙ tēpꝰ deputatum ad elec. celebrādā eſt vtile nō continuuꝫ: nam nō currit iuſto impedimē to detētis nec etiā igꝛ rātibꝰ. Archi.

d ¶ Impoſſibile. Id eſt non commode aliter fieri potuit: quia iſte erat vicinus. † ſic ſumitur. ff. de verbo. ſignifica. nepos procu. Item dicitur impoſſibile quod non eſt honeſtum. ff. de condi. inſti. filius. Item quod non iuſte fit. xxiiij. q. ij. ſane. xxij. q. ij. faciat homo.

d ¶ Nec filios. tamen alias quantum ad ſeculares honores proſunt filij, vbi filius pro anno computatur. ff. de minori. l. ij. Sed nunquid iſtud eſt contra preceptum apoſtoli, qui dixit. Unius vxoris virum? Solu. hic loquitur quando preſumptio eſt ꝙ propter filios

† ad hꝰ C. de cu. furi. l. ... pe. ff. de ... dect. et duo. ... eſſ. cū ... ſanc. ff. ... locati. ... cum in lo. ... pares. ... filius ... ... minori. ... preſumi ... nuotē.

patiatur, ſed et clerum et plebem illius loci moneat vt in vigilijs mortuorum, et in obſequio diuino ſedule ſeruiat et deuote.

Viſitatorē q̄s ꝯſtituere pōt.

a ¶ Viſitator. hic habes ꝙ papa viſitationis committit officium. Sed an metropolitanus poſſit viſitatorem conſtituere, ſicut preſes curatorem: vt inſtitu. de cura. §. vlt. Non credo. Joan. Ego dico ꝙ ſic, cū non inueniā prohibitum. argu. extra de ſenten. ex. com. nuper. B.

b ¶ Reditu. A quo cuſtodiri debent bona vacantis eccleſie, notatur.j. xij.q.ij. charitatem et.c. illud.

Breuiter. ¶ Caſus, ex textu clareſcit.

c ¶ Breuiter. nūc hic oſtendit ꝙ clericorum ſit eligere, et populi conſentire. Oſtendit etiam ꝙ ſi aliquis fuerit cōſecratus ſine authoritate metropolitani, deponitur.lj. diſtinctio. qui in aliquo. verſi. ſi.

Nulla ratio. ¶ Caſ⁹ Quidam epiſcopi non fuerunt electi a clericis, nec a populo expetiti: nec metropolitani iudicio conſecrati. Queritur de iſtis talibus epiſcopis et de ordinatis ab eis an debeant inter epiſcopos et ordinatos reputari. Et reſpon. Leo papa ꝙ non: poteſt tamen diſpenſari cum clericis ab eis ordinatis vt.j.j.q.j. ſi quis a pſeudo epiſcopis.

d ¶ Nec a plebibus. Cōſenſus plebis requiritur in electione: et eo ipſo conſentiunt, ꝙ perhibent ei teſtimonium: quia teſtimoniū plebis equiualet electioni: vt.xxiiij. diſt.c.j.et.lxvij.di.reliqui. Sed quid ſi aliquis eſt conſecratus qui non habuit conſenſum plebis: nunquid caſſabitur conſecratio? Videtur ꝙ ſic, in odiū conſecrantium et eligentiū cum contemptus eſt: licet ex gratia populus ſit requirendus vel vocandus: vt.xvj.q.vij. decernim⁹. xxj.q.ij.c.j.et.lxx.diſt.ca.j. Nā ſemper conſenſus plebis eſt requirendus: vt.viij.q.j. licet. Item quia laicus poteſt excipere contra electum: et dicere ꝙ ei inuito non eſt dandus epiſcopus: vt.j.lxiij.diſt.c.ſi forte. et ca. adrian⁹.h. dicit ſi oritur ſcandalū ex hoc, ꝙ caſſanda ſit electio et conſecratio: ſed dico † non ideo caſſandam licet non affuerit: quia plura exiguntur que tamen omiſſa non vitiant factum: argu.xxx.q.v. noſtrates. quia huiuſmodi leuia omiſſa non vitiant rem: vt.ff. de ventre inſpiciē.l.j. in fi. eo ipſo autem intelligitur laicus conſentire, ſi non diſſentit: vt.liiij.di. ſi ſeru⁹.ij.ff.ſo.ma.l.ij.§.vlti.

Conſenſus plebis eſt in electione requirēdus.

† Sic ſentiunt et Jo. fan.

ecclesie viſitator^a accedas: ſic tamen, vt nihil de prouectionibus clericorum, reditu^b, ornatu, miniſterijſqȝ, vel q̇cquid prefati loci eſſe poterit, a quoqȝ preſumi patiaris: ſed omnē vigilantiam atqȝ cautelam circa clericos plebemqȝ eiuſdem eccleſie exhibere te conuenit: vt in vigilijs obſequioqȝ eccleſiaſtico ſedule ac deuote debeant deſeruire.

¶ Diſtinctio.lxij.

Breuiter^c mōſtratuȝ eſt ex quib⁹ ordinibus i. q̊s gradus ſunt eligēdi. Nūc vidēduȝ eſt a q̇b⁹ ſunt eligēdi et cōſecrādi. Electio clericoꝝ eſt, ꝯſēſ⁹ p̄ricipis, petitio plebis, Vn̄ Leo pa.

¶ Non ſunt habēdi inter epiſcopos q̇ nec a clericis eliguntur, nec a plebib⁹ expetunt.

Nulla ratio ſinit vt inter ep̄os habeātur q̇ nec a clericis ſunt electi: nec a plebibus^d ſunt expetiti, nec a cōprouincialibus ep̄is cū metropolitani iudicio cōſecrati. Vn̄ cum ſepe queſtio de male accepto honore naſcit: q̇s ambigat nequaq̄ ab iſtis eſſe tribuendū^e quod nec docetur^f fuiſſe collatum? Si qui^g autem clerici ab iſtis pſeudo epiſcopis in eorū eccleſijs ordinati ſunt ꝛc̄. vt infra in cauſa ſimoniacorum.

Item Celeſtinus papa.

¶ Populus nō debet p̄ire, ſed ſubſequi.

Docēd⁹ eſt popul⁹, non ſequendus. nos quoqȝ ſi neſciunt, eos q̇d liceat, q̇d vel non liceat, cōmonere, non his conſenſum prebere debemus. Quiſquis conat⁹ fuerit tentare p̄hibita: ſentiet cēſuram ſedis apoſtolice minime defuturam. que enim ſola admonitionis authoritate nō corrigim⁹: neceſſe eſt vt per ſeueritatē^h cōgruentē regulis vindicemus. Per totas ergo q̄ p̄prijs rectorib⁹ carēt eccleſias, volum⁹ vt hoc inoteſcat, vt null⁹ ſibi aliq̄ ſpe forſitā blāditijs illudat.

Niſi autē canonice elect⁹ fuerit, cōſecrari non debet.

Vnde Calixtus papa.

¶ Non conſecretur in epiſcopum, niſi canonice elect⁹.

Null⁹ in epiſcopū niſi canonice electū cōſecret: q̇d ſi preſumptū fuerit, et cōſecrās et cōſecrat⁹ abſqȝ recuperationis ſpe deponatur^i.

¶ Diſtinctio.lxiij.

Laici nullo modo ſe debent inſerere electioni.

Vnde adrianus papa.

¶ Laici electioni pontificū nō ſe ingerāt.

e ¶ Tribuendū. Iſti tamen dant ordinē, et habent eū: ſed non iuſte: vt.j. de cōſecra. diſt.iiij. nullus autem.

f ¶ Nec docetur ſi. extra de iure pa. quod autem.

g ¶ Si qui.j.q.j. ſacerdotes. et cap. ſi quis a pſeudoepiſcopis.

Docendus. ¶ Caſ⁹. Quidam populus nolebat ep̄m eligere nec permittebat eligere clericos. queſitum fuit a Celeſtino quid in hoc ſit faciendū. Et reſpondet populū eſſe docendum vt p̄hibita non attētet: qui ſi non corrigitur, punietur eccleſiaſtica ſeueritate, ſcilicet excommunicatione.

h ¶ Per ſeueritatem. ſcȝ excōmunicationeȝ. ferro eñ reſecanda ſunt vulnera ꝛc. vt.xvj.q.j. in canonibus.

¶ Niſi ¶ Caſus. in hoc.§. et ſeq.c. dicitur ꝙ ep̄s conſecrari non debet niſi fuerit canonice elect⁹: et caſuȝ per te videbis.

i Nullus. ꝙ Deponatur.j.q.j. ſi quis ep̄us. et ca. ſi qui epiſcopi. ſ. diſtin.l. ex penitentibus. ſ.xxxvj. diſtin: qui eccleſiaſticis.

Laici. hec di. diuiditur in quattuor partes. In prima probat.p.viij. authoritates ſanctoꝝ ꝙ laici nō debent eligere: nec electioni intereſſe niſi vocati. Secunda ibi, Contra. Tertia ibi, Principib⁹. Quarta ibi, Verum quia. Joan. de fan.

¶ Caſus. Supra dictuȝ eſt ꝙ electio eſt clericorū. Sed q2 laici volebāt intereſſe electionib⁹ clericorū, ideo ſup